

Η Τ.Ν. σε ένα ανθρωποκεντρικό σχολείο

5' 7" χρόνος ανάγνωσης

[Γεώργιος Π. Χρούσος](#)

19.04.2026 • 20:00

Η τεχνητή νοημοσύνη (Τ.Ν.) παράγει ένα νέο ταχύτατο περιβάλλον μέσα στο οποίο ο ανθρώπινος νους καλείται να επαναπροσδιορίσει τον εαυτό του. Στην εκπαίδευση, όμως, το διακύβευμα δεν είναι η ταχύτητα της πληροφορίας, αλλά η ποιότητα της συνείδησης που την επεξεργάζεται. Ο άνθρωπος ορίζεται από την ικανότητά του να σκέπτεται, να διακρίνει και να επιλέγει το αγαθό. Η παιδεία, ως «έξις» της ψυχής, είναι καλλιέργεια χαρακτήρα και κρίσης. Εάν η τεχνητή νοημοσύνη χρησιμοποιηθεί ως υποκατάστατό της, τότε η εκπαίδευση κινδυνεύει να μετατραπεί σε επιφάνεια χωρίς βάθος.

Σήμερα, η τεχνητή νοημοσύνη εισβάλλει αθόρυβα και καθοριστικά στην εκπαίδευση, επανακαθορίζοντας όχι μόνο τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουμε, αλλά και το τι σημαίνει να μαθαίνουμε. Περισσότεροι από τους μισούς εφήβους χρησιμοποιούν ήδη εργαλεία Τ.Ν. για να αναζητήσουν πληροφορίες ή να ολοκληρώσουν σχολικές εργασίες, συχνά χωρίς καθοδήγηση. Το σχολείο ως επί το πλείστον κινείται με πιο αργούς ρυθμούς, διστακτικό απέναντι σε μια τεχνολογία που εξελίσσεται ταχύτερα από τους θεσμούς που αυτό υπηρετεί. Μπροστά σε αυτή τη νέα πραγματικότητα, τρεις δρόμοι ανοίγονται.

Ο πρώτος είναι η άρνηση. Ο φόβος για κατάχρηση, για απώλεια της αυθεντικής μάθησης ή για παραβίαση προσωπικών δεδομένων οδηγεί ορισμένα

εκπαιδευτικά συστήματα σε μια σχεδόν αμυντική στάση: περιορισμοί, απαγορεύσεις, επιστροφή στις παραδοσιακές μεθόδους. Ωστόσο, αυτή η επιλογή αποδεικνύεται συχνά αυταπάτη. Οι μαθητές συνεχίζουν να χρησιμοποιούν την Τ.Ν. εκτός σχολείου, δυστυχώς χωρίς καθοδήγηση. Έτσι, αντί να ενισχύεται η γνώση, καλλιεργείται μια επιφανειακή εξάρτηση από την τεχνολογία, μια «συντόμευση» της σκέψης που υπονομεύει τη βαθύτερη κατανόηση.

Ο δεύτερος δρόμος είναι ο ενθουσιώδης εναγκαλισμός της Τ.Ν. Ορισμένα σχολεία επενδύουν μαζικά σε ψηφιακές πλατφόρμες που υπόσχονται εξατομικευμένη μάθηση, αυτοματοποιημένη αξιολόγηση και μεγαλύτερη αποδοτικότητα. Στην αρχή, τα αποτελέσματα είναι εντυπωσιακά: οι επιδόσεις βελτιώνονται, το κόστος μειώνεται. Σύντομα, όμως, αναδύονται νέα προβλήματα. Οι μαθητές μαθαίνουν να «παίζουν» με τα συστήματα, να απαντούν όχι με δημιουργικότητα, αλλά με βάση τους αλγορίθμους. Οι εκπαιδευτικοί αποξενώνονται από τη διαδικασία αξιολόγησης, ενώ οι αποφάσεις λαμβάνονται από «μαύρα κουτιά» που δεν εξηγούν τη λογική τους. Η εκπαίδευση γίνεται πιο αποδοτική, αλλά λιγότερο ανθρώπινη.

Ο τρίτος δρόμος –και ίσως ο μόνος βιώσιμος– είναι η συνειδητή ενσωμάτωση της Τ.Ν. σε ένα ανθρωποκεντρικό εκπαιδευτικό μοντέλο. Σε αυτή την προσέγγιση, η τεχνολογία δεν αντικαθιστά τον δάσκαλο, αλλά τον ενισχύει. Δεν υποκαθιστά τη σκέψη, αλλά την προκαλεί και τη διευρύνει. Οι μαθητές μαθαίνουν όχι μόνο να χρησιμοποιούν την Τ.Ν., αλλά και να την αμφισβητούν: να αναγνωρίζουν τις προκαταλήψεις της, να εντοπίζουν τα λάθη της, να την αξιοποιούν ως εργαλείο και όχι ως υποκατάστατο της κρίσης.

Εάν η τεχνητή νοημοσύνη χρησιμοποιηθεί για να ενισχύσει την ικανότητα να σκεπτόμαστε, τότε μπορεί να αποτελέσει το μεγαλύτερο παιδευτικό άλμα της εποχής μας. Διαφορετικά κινδυνεύουμε να δημιουργήσουμε μια γενιά που θα γνωρίζει τα πάντα – αλλά δεν θα κατανοεί τίποτα.

Σε ένα τέτοιο σχολείο, η μάθηση γίνεται πιο βιωματική, πιο δημιουργική, πιο συνδεδεμένη με τον πραγματικό κόσμο. Οι εξετάσεις δεν αποτελούν πλέον το μοναδικό μέτρο επιτυχίας, αλλά συμπληρώνονται από έργα, συνεργασίες και πολυδιάστατες μορφές αξιολόγησης. Η εκπαίδευση παύει να είναι μια διαδικασία απομνημόνευσης και μετατρέπεται σε μια δυναμική πορεία κατανόησης και αυτογνωσίας. Ωστόσο, η μετάβαση αυτή δεν είναι εύκολη. Απαιτεί επενδύσεις, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, πολιτική βούληση και κοινωνική συναίνεση. Και κυρίως απαιτεί μια βαθύτερη αλλαγή νοοτροπίας: από την εκπαίδευση ως μηχανισμό μετάδοσης γνώσης, στην εκπαίδευση ως καλλιέργεια ανθρώπων ικανών να σκέφτονται, να συνεργάζονται και να προσαρμόζονται σε έναν κόσμο αβεβαιότητας.

Η μεγάλη πρόκληση της εποχής μας δεν είναι η τεχνολογία αυτή καθαυτήν. Είναι η ικανότητά μας να τη χρησιμοποιήσουμε χωρίς να χάσουμε αυτό που μας καθιστά ανθρώπινους. Εάν η τεχνητή νοημοσύνη μετατραπεί σε εργαλείο ενίσχυσης της ανθρώπινης δημιουργικότητας και όχι σε υποκατάστατό της, τότε η εκπαίδευση μπορεί να εισέλθει σε μια νέα, πιο ώριμη και παραγωγική φάση. Διαφορετικά κινδυνεύουμε να δημιουργήσουμε μια γενιά που θα γνωρίζει τα πάντα – αλλά δεν θα κατανοεί τίποτα.

Για την Ελλάδα, η πρόκληση της Τ.Ν. αποτελεί ταυτόχρονα και μια μοναδική ευκαιρία. Μια ευκαιρία να υπερβούμε χρόνιες αδυναμίες του εκπαιδευτικού μας συστήματος και να σχεδιάσουμε ένα νέο, σύγχρονο μοντέλο παιδείας, αντάξιο της παράδοσης αλλά και των απαιτήσεων του μέλλοντος. Προς αυτή την κατεύθυνση απαιτούνται συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές: Πρώτον, εθνική στρατηγική για την Τ.Ν. στην εκπαίδευση με ένα συνεκτικό πλαίσιο που να καθορίζει στόχους, αξίες και όρια. Η Τ.Ν. δεν μπορεί να εισάγεται αποσπασματικά, ούτε να καθοδηγείται αποκλειστικά από εμπορικές πλατφόρμες. Οφείλει να υπηρετεί σαφώς ορισμένους παιδευτικούς σκοπούς: την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της δημιουργικότητας και της ηθικής κρίσης. Δεύτερον, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Ο εκπαιδευτικός του 21ου αιώνα δεν πρέπει να φοβάται την Τ.Ν., αλλά να την κατανοεί και να την αξιοποιεί. Απαιτείται συστηματική επιμόρφωση όχι μόνο σε τεχνικές δεξιότητες, αλλά και στη φιλοσοφία της χρήσης της: πότε και πώς ενισχύει τη μάθηση, και πότε την υπονομεύει. Τρίτον, αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών. Η έμφαση πρέπει να μετακινηθεί από την απομνημόνευση στην κατανόηση, από τη σωστή απάντηση στην ορθή ερώτηση. Η εκπαίδευση οφείλει να καλλιεργεί δεξιότητες που δεν αυτοματοποιούνται εύκολα: κριτική σκέψη, σύνθεση, ενσυναίσθηση, συνεργασία ανθρώπου και μηχανής. Τέταρτον, νέα μοντέλα αξιολόγησης. Οι παραδοσιακές εξετάσεις, που εστιάζουν στην αναπαραγωγή γνώσης, καθίστανται ολοένα και λιγότερο επαρκείς. Η Τ.Ν. καθιστά αναγκαία την ανάπτυξη νέων μορφών αξιολόγησης: έργα, πορτφόλιο, δυναμική αποτίμηση της μάθησης σε πραγματικό χρόνο. Μια εκπαίδευση που μετράει μόνο το αποτέλεσμα, και όχι τη διαδικασία, κινδυνεύει να χάσει το νόημά της. Πέμπτον, προστασία της ανθρώπινης διάστασης της εκπαίδευσης. Η τεχνολογία πρέπει να απελευθερώνει χρόνο για τη σχέση δασκάλου – μαθητή, όχι να την αντικαθιστά. Η παιδεία είναι, πρωτίστως, σχέση εμπιστοσύνης και μεταφορά αξιών. Χωρίς αυτήν, καμία τεχνολογική πρόοδος δεν μπορεί να αποδώσει ουσιαστικούς καρπούς.

Η Ελλάδα, χώρα της παιδείας και της φιλοσοφίας, έχει τη δυνατότητα να προσφέρει ένα διαφορετικό πρότυπο: ένα εκπαιδευτικό σύστημα που δεν θα υποτάσσεται στην τεχνολογία, αλλά θα την εντάσσει σε ένα ευρύτερο ανθρωπιστικό όραμα. Διότι, τελικά, το ερώτημα δεν είναι αν οι μηχανές μπορούν να σκέπτονται. Το ερώτημα είναι αν εμείς θα συνεχίσουμε να σκεπτόμαστε. Εάν

η τεχνητή νοημοσύνη χρησιμοποιηθεί για να ενισχύσει αυτή την ικανότητα, τότε μπορεί να αποτελέσει το μεγαλύτερο παιδευτικό άλμα της εποχής μας. Και η τελική απάντηση, όπως πάντοτε στην ελληνική παράδοση, δεν θα δοθεί από τις μηχανές, αλλά από την παιδεία.

*Ο κ. Γεώργιος Π. Χρούσος είναι ακαδημαϊκός, ομότιμος καθηγητής Παιδιατρικής και Ενδοκρινολογίας, επικεφαλής στην έδρα της UNESCO Εφηβικής Υγείας και Ιατρικής, ΕΚΠΑ, πρόεδρος στο Ελληνικό Ινστιτούτο Pasteur.